02/03/2025

Το Ευαγγελικό Ανάγνωσμα της Κυριακής της Τυρινής

/ Ορθόδοξες Προβολές

Κυριακή της Τυρινής, Ευαγγελικό Ανάγνωσμα: Μτθ. στ΄ 14-21 (02-03-2025)

Πρωτότυπο Κείμενο

Εἶπεν ὁ Κύριος• Ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.

Νεοελληνική Απόδοση

Είπε ο Κύριος: «Αν συγχωρήσετε τους ανθρώπους για τα παραπτώματά τους, θα σας συγχωρήσει κι εσάς ο ουράνιος Πατέρας σας. Αν όμως δε συγχωρήσετε στους ανθρώπους τα παραπτώματά τους, ούτε κι ο Πατέρας σας θα συγχωρήσει τα δικά σας παραπτώματα. Όταν νηστεύετε, να μη γίνεστε σκυθρωποί, όπως οι υποκριτές, που παραμορφώνουν την όψη τους για να δείξουν στους ανθρώπους πως νηστεύουν. Σας βεβαιώνω πως έτσι έχουν κιόλας λάβει την ανταμοιβή τους. Εσύ, αντίθετα, όταν νηστεύεις, περιποιήσου τα μαλλιά σου και νίψε το πρόσωπό σου, για να μη φανεί στους ανθρώπους η νηστεία σου, αλλά στον Πατέρα σου, που βλέπει τις κρυφές πράξεις· και ο Πατέρας σου, που βλέπει τις κρυφές πράξεις, θα σου το ανταποδώσει φανερά. Μη μαζεύετε θησαυρούς πάνω στη γη, όπου τους αφανίζει ο σκόρος και η σκουριά, κι όπου οι κλέφτες κάνουν διαρρήξεις και τους κλέβουν. Αντίθετα, να μαζεύετε θησαυρούς στον ουρανό, όπου δεν τους αφανίζουν ούτε ο σκόρος ούτε η σκουριά, κι όπου οι κλέφτες δεν κάνουν διαρρήξεις και δεν τους κλέβουν. Γιατί όπου είναι ο θησαυρός σας εκεί θα είναι και η καρδιά σας».

Σχολιασμός

Μεγάλη Τεσσαρακοστή, η ακρόπολη του εορτολογίου της Εκκλησίας. Ανοίγεται και πάλι μπροστά μας «το στάδιο των αρετών», στο οποίο ο υμνωδός της Εκκλησίας μας, μας καλεί να εισέλθουμε, «αναζωσάμενοι τον καλόν της νηστείας αγώνα». Νηστεία, με όλο το βάθος και το πλάτος και το ύψος, που της δίνουν ο λόγος του Θεού και οι ερμηνευτές του, οι θεοφόροι Πατέρες.

Σήμερα Κυριακή της Τυρινής, μια μέρα πριν την έναρξη της (Σαρακοστής), και η

ευαγγελική περικοπή είναι παρμένη από την επί του Όρους ομιλία του Ιησού Χριστού (Ματθ. κεφ. 6). Η επιλογή της οφείλεται σε δύο κυρίως λόγους που σχετίζονται άμεσα μεταξύ τους: στο συναξάρι της ημέρας, που γίνεται αναφορά στην εξορία του Αδάμ από τον Παράδεισο της τρυφής, και στην εικόνα της Σαρακοστής ως πορείας της ανθρωπότητας από την πτώση στην ανάσταση. Τρία σημεία, τρείς κατευθυντήριες γραμμές θέτει μπροστά μας το ευαγγέλιο: Πρώτον, τη συγχωρητικότητα ως προϋπόθεση της συγνώμης του Θεού προς τον άνθρωπο, δεύτερον την αληθινή νηστεία και τρίτον την αναζήτηση του αληθινού θησαυρού, της βασιλείας του Θεού.

Συν – χωρώντας με το Θεό και τους αδελφούς.

«Εὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν».

Δεν γίνεται να ζητούμε από τους άλλους να συγχωρέσουν τα σφάλματά μας, ενώ εμείς να φαινόμαστε σκληρόκαρδοι και να μην συγχωρούμε τους άλλους όταν διαπράξουν κάποιο σφάλμα. Όταν ο χριστιανός δεν αγαπά και δεν συγχωρά τον συνάνθρωπό του, είναι σαν να μην αγαπά τον εαυτό του – σαν να τον αποκλείει από την αγάπη και τη συγγνώμη του Θεού (Α΄ Ιω. 3,17). Όλοι οι χριστιανοί πρέπει να έχουμε μια καρδιά γεμάτη αμνησικακία και όλοι σαν τον ουράνιο Πατέρα μας πρώτοι να σπεύδουμε στη συμφιλίωση, στη συγχώρεση, στην αγάπη (Λουκ. 15,20).

Εξάλλου η συγχωρητικότητα αποτελεί ένα θέμα σημαντικό για εμάς τους χριστιανούς έτσι ώστε να το ενσωματώσουμε στην προσευχή μας. Η Κυριακή Προσευχή, που μας έχει παραδοθεί από τον ίδιο τον Χριστό, περικλείει αυτή την ανάγκη της συγχωρητικότητας στο στίχο που λέει «και άφες ημίν τα οφειλήματα ημών, ως και ημείς αφίεμεν τοις οφειλέταις ημών». Ο Χριστός εδώ μας το λέει ξεκάθαρα ότι αν δεν συγχωρήσουμε τους συνανθρώπους μας για τα δικά τους παραπτώματα, τότε δεν θα συγχωρέσει και ο Θεός τα δικά μας παραπτώματα. Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να κατανοήσουμε τη σημασία που έχει η συγχωρητικότητα. Όταν δηλαδή βάλουμε τον εαυτό μας στη θέση του άλλου, τότε αντιλαμβανόμαστε πόσο ανάγκη έχουμε την συγχώρεση από τους συνανθρώπους μας.

Η μνησικακία δεν οδηγεί στη βασιλεία του Θεού και στη θέα της δόξας Του. «Πάσης αμαρτίας, αυτή χαλεπότερα», υπογραμμίζει ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος. Μισεί και αποστρέφεται ο Θεός τον άνθρωπο που δεν συγχωρεί τον συνάνθρωπο του, αλλά συνέχεια θυμάται το κακό που του έγινε και έτσι χάνει την φιλανθρωπία του Θεού. Γενικά εκείνος που μισεί και δεν διαλύει την έχθρα, λιώνει, βρίσκεται σε συνεχιζόμενη εσωτερική ακαταστασία και πόλεμο. Η μνησικακία είναι

μεγαλύτερη αμαρτία και από την πορνεία και τη μοιχεία. Ο δυνατός λόγος του ιερού Χρυσοστόμου και πάλι μας καθοδηγεί: «Έχεις αδικηθεί πολύ και στερήθηκες πολλά εξαιτίας κάποιου, κακολογήθηκες και ζημιώθηκες σε πολύ σοβαρά θέματα σου και γι αυτό θέλεις να δεις να τιμωρείται ο αδελφός σου; Και εδώ πάλι είναι χρήσιμο να τον συγχωρήσεις. Γιατί; Εάν θελήσεις ο ίδιος να εκδικηθείς και να επιτεθείς εναντίον του είτε με τα λόγια σου, είτε με κάποια ενέργεια σου, ή με την κατάρα σου, ο Θεός όχι μόνο δεν θα επέμβει κατ' αυτού-εφόσον εσύ ανέλαβες την τιμωρία του-αλλά επιπλέον θα σε τιμωρήσει ως θεομάχο. Άφησε τα πράγματα στο Θεό. Αυτός θα τα τακτοποιήσει πολύ καλύτερα απ' ότι εσύ θέλεις».

Η αληθής νηστεία ως μέσο και όχι ως σκοπός προβολής

Αρχικά καθιερώθηκε η νηστεία της Τετάρτης και της Παρασκευής σε ανάμνηση των γεγονότων της σύλληψης και της Σταύρωσης του Ιησού Χριστού που έγιναν αυτές τις δυο μέρες. Η αξία της νηστείας φαίνεται από το ότι την συνέστησε ο ίδιος ο Θεός όταν οι Πρωτόπλαστοι ήταν στον Παράδεισο, για να τους προστατέψει σαν μάνα από το κακό – «συνηλικιώτης» του ανθρώπου λέγει ο Μέγας Βασίλειος. ‘‘Από τον καρπό του δένδρου της γνώσεως του καλού και του κακού δεν θα φάγετε’’ είπε στον Αδάμ ο Θεός. Αυτό το ‘‘δεν θα φάγετε’’ αποτελεί νομοθεσία νηστείας και εγκράτειας. Η μη τήρηση της τόσο μικρής απαγόρευσης από τους Πρωτοπλάστους, ήταν και η αιτία της εξορίας τους από τον Παράδεισο.

Υπάρχουν δύο μορφές νηστείας. Η υλική (σωματική) που αναφέρετε στις τροφές και η πνευματική η οποία αναφέρετε στις αμαρτίες. Η σωματική νηστεία συνίσταται στην αποχή από ορισμένες τροφές και στη λήψη άλλων νηστήσιμων τροφών . Παράλληλα όμως πρέπει να γίνεται περιορισμός και λιτότητα στη διατροφή. Πνευματική νηστεία, είναι η νηστεία της ψυχής, η αλλοτρίωση των κακών αυτή είναι ευάρεστη στο Θεό νηστεία. Η αλλοτρίωση των κακών είναι η αποφυγή κάθε είδους αμαρτίας, η αποφυγή κακών λόγων, επιθυμιών, ακάθαρτων λογισμών, η καταπολέμηση του εγωισμού και των παθών, η καταλλαγή και συμφιλίωση με τους άλλους ανθρώπους.

«Συ δε νηστεύων, άλειψαί σου την κεφαλήν και το πρόσωπόν σου νίψαι, όπως μη φανής τοις ανθρώποις νηστεύων». Ο στίχος, εκτός από το προφανές νόημα που έχει το «άλειψαί σου την κεφαλήν και το πρόσωπόν σου νίψαι» που είναι η αποφυγή της επιδεικτικής εμφανίσεως του νηστεύοντος, έχει και κάποιο βαθύτερο νόημα. Το πρόσωπο που νίπτεται είναι «ο εσωτερικός άνθρωπος της καρδιάς», που νίπτεται με τα δάκρυα της μετανοίας, ενώ η κεφαλή που αλείφεται είναι ο νους, που με την προσευχή ελκύει την χάρη του Αγίου Πνεύματος και το έλεος του Θεού. Αυτά τα δύο εσωτερικά έργα (δηλ. η κρυφή εργασία για την κάθαρση της καρδιάς και η αναφορά της ψυχής, δια της προσευχής, προς τον Θεό) είναι εκείνα που

κατακαίουν την υποκρισία στη ρίζα της, διότι γίνονται «εν τω κρυπτώ» και «ο Πατήρ ο ουράνιος» θα τα επιβραβεύση «εν τω φανερώ».

«Μη θησαυρίζετε επί της γης… Θησαυρίζετε εν ουρανώ»

Μια θέση και μια άρση. Όποιος άνθρωπος έχει πάρει την απόφαση του επί γης θησαυρισμού γίνεται ψυχρός σαν το μέταλλο, σκληρός σαν το γρανίτη. Γίνεται αδιάφορος για τα πνευματικά αγαθά, και έτσι κατεργάζεται την καταστροφή του. Ο Κύριος όμως προσθέτει: Εκεί στον ουρανό δεν θα υπάρχει σκόρος για να φάει τους θησαυρούς σας, ούτε κλέφτες για να σας τους κλέψουν και να τους εξαφανίσουν. Ο άνθρωπος ο οποίος αποφάσισε να θησαυρίσει «εν ουρανώ» θα αποκτά όλο και περισσότερη διάθεση πνευματικού θησαυρισμού, ο οποίος όχι μόνο δεν καταστρέφει το σώμα και την ψυχή, αλλ’ αντίθετα τα τονώνει και τα κατευθύνει σε μια αιώνια ευτυχία και μακαριότητα. Ο πνευματικός θησαυρισμός είναι ανώτερος, είναι εκείνος τον οποίο ζητά η ψυχή του καλού ανθρώπου και είναι εκείνος για τον οποίο δόθηκε από τον Θεό η επιθυμία του θησαυρισμού. Όσο πιο βαθιά κατανοούμε τις αλήθειες του Ευαγγελίου, μετέχουμε στα νοήματα της υμνογραφίας της Εκκλησίας μας και μετέχουμε στη λατρευτική ζωή, τόσο πιο σωστά θα θησαυρίζουμε «εν ουρανώ».

Επανερχόμαστε και πάλι στο δεύτερο κεντρικό θέμα της περικοπής εν’ όψει της ενάρξεως της Μ.Σαρακοστής. Ας μπούμε λοιπόν με χαρά στο στάδιο των αρετών, στη περίοδο της νηστείας. Η σημερινή κοινωνία της κατανάλωσης από τους ‘‘πλουσίους’’ και τα φαινόμενα των αδελφών μας που έχουν ανάγκη από ένα πιάτο φαϊ ταυτίζει την επιθυμία με την ανάγκη. Η αποφυγή της σπατάλης και του περιττού, η υπέρβαση της καταναλωτικής μας βουλιμίας, θα μπορούσε να αποτελέσει σήμερα το σκοπό της νηστείας. Δια μέσου της (σ.σ νηστείας) να βοηθήσουμε οι άνθρωποι όσους έχουν ανάγκη, αν δεν έχουμε άλλο τρόπο να βοηθήσουμε. «και περικεφαλαίαν την ελεημοσύνη» μας τονίζει ο ιερός υμνωδός. Να κόψουμε από το δικό μας στόμα για να δώσουμε σ’ αυτούς που στερούνται. Όσο η κοιλιά αδειάζει την περίοδο της νηστείας, τόσο το πνεύμα γεμίζει. Απολαμβάνει περισσότερη προσευχή, περισσότερη μελέτη του λόγου του Θεού-Μαζεύουμε θησαυρούς στο ουρανό! «Κατατρυφήσωμεν του Κυρίου» (Μ. Βασίλειος ΕΠΕ 6.72).